МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет педагогічної освіти
Кафедра початкової та дошкільної освіти

Затверджено
на засіданні кафедри початкової та
дошкільної освіти
факультету педагогічної освіти
Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол № _1_ від _28.08_ 2025 р.)

Завідувач кафедри _____ Наталія МАЧИНСЬКА

Силабус з навчальної дисципліни «Технології комунікації в інклюзивному освітньому середовищі», що викладається в межах ОПП Початкова освіта. другого (магістерського) рівня вищої освіти для здобувачів з спеціальності А3 Початкова освіта

Назва дисци
Адреса викла

Львів 2025 р.

Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет педагогічної освіти, кафедра початкової та дошкільної освіти
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань А Освіта, Спеціальність А3 Початкова освіта
Викладач (-і)	Собчук Анна Адамівна, доктор філософії, доцент кафедри початкової та дошкільної освіти
Контактна інформація викладача (-ів)	ел. пошта: anna.sobchuk@lnu.edu.ua
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Середа 12.00 (кафедра початкової та дошкільної освіти, вул. Туган-Барановського, 7) Можливе проведення он-лайн консультацій (за попередньою домовленістю)
Сторінка курсу	https://pedagogy.lnu.edu.ua/course/tekhnolohii-komunikatsii-v-inkliuzyvnomu-osvitnomu-seredovyshchi
Інформація про дисципліну	Дисципліна «Технології комунікації в інклюзивному освітньому середовищі» є вибірковою дисципліною для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності А3 Початкова освіта, яка викладається в ІІ семестрі в обсязі 4 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Коротка анотація дисципліни	Курс «Технології комунікації в інклюзивному освітньому середовищі» призначено для студентів 1 курсу другого (магістерського) рівня вищої освіти денної форми здобуття освіти. Предмет дисципліни – це процес, засоби та методи комунікативної взаємодії в інклюзивному освітньому просторі, що забезпечують ефективне навчання та соціалізацію дітей з особливими освітніми потребами..
Мета та цілі дисципліни	Метою вивчення дисципліни **«Технології комунікації в інклюзивному освітньому середовищі»** є формування у студентів знань і практичних умінь щодо організації ефективної комунікації з усіма учасниками інклюзивного освітнього процесу, опанування сучасних інформаційно-комунікаційних та асистивних технологій, розвиток толерантності, емпатії та професійної етики педагога. **Завдання (цілі) дисципліни** o ознайомити студентів з понятійно-категоріальним апаратом інклюзивної освіти та педагогічної комунікації; o вивчити види, форми та моделі комунікативної взаємодії в інклюзивному середовищі;

	○ проаналізувати основні бар'єри спілкування та способи їх подолання. ○ навчити застосовувати інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) та асистивні засоби у роботі з дітьми з ООП; ○ сформувати навички використання альтернативних і додаткових систем комунікації (ААС); ○ розвинути вміння організовувати ефективну співпрацю педагогічної команди, учнів і батьків. ○ сприяти розвитку толерантності, емпатії та педагогічної етики у майбутніх учителів; ○ формувати готовність працювати в умовах інклюзивного освітнього середовища; ○ виховувати розуміння важливості забезпечення рівних можливостей у навчанні для всіх дітей.
Література для вивчення дисципліни	**Нормативно-правова база** 1. Закон України «Про освіту» (від 05.09.2017 № 2145-VIII). 2. Закон України «Про охорону дитинства» (2001, зі змінами). 3. Закон України «Про повну загальну середню освіту» (від 16.01.2020 № 463-IX). 4. Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю (ратифікована Україною у 2009 році). 5. Конституція України (1996). 6. Лист МОН України «Щодо організації інклюзивного навчання у закладах освіти» (різні редакції). 7. Наказ МОН України «Про затвердження Концепції розвитку інклюзивної освіти» (від 01.10.2010 № 912). 8. Постанова КМУ «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах дошкільної освіти» (від 10.04.2019 № 530). 9. Постанова КМУ «Про організацію інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти» (від 15.08.2011 № 872, зі змінами). **Основна література** 1. Бондар В. І. *Інклюзивна освіта: організаційно-педагогічні засади.* – Київ: Педагогічна думка, 2019. 2. Голуб Н. Б. *Педагогічна риторика.* – Київ: ВЦ «Академія», 2012. 3. Ільченко О. І. *Інформаційно-комунікаційні технології в освіті.* – Київ: Педагогічна думка, 2016. 4. Колупаєва А. А. *Інклюзивна освіта: реалії та перспективи.* – Київ: Логос, 2019. 5. Кравченко С. *Особливості використання альтернативної комунікації у дітей з РАС.* – Науковий часопис НПУ ім. М. Драгоманова, 2019. 6. Сухомлинський В. О. *Сто порад учителеві.* – Київ: Радянська школа, 1980.

	7. Таранченко О. М. *Основи інклюзивної педагогіки.* – Київ: Слово, 2020. **Додаткова література** 1. Бех І. Д. *Виховання особистості: гуманістична парадигма.* – Київ: Либідь, 2011. 2. Савчин М. В. *Психологія духовного розвитку особистості.* – Дрогобич, 2010.Alper S., Raharinirina S. *Assistive Technology for Individuals with Disabilities: A Review and Synthesis of the Literature.* – Journal of Special Education Technology, 2006. 3. Собчук А. А., Войтович А. Ю. Організація інклюзивного навчання в загальноосвітній школі. Академічні візії,. 2025. Вип.40. URL: https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1778 4. Собчук А.А., Янкевич Ю.С. ІНКЛЮЗІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ У ЗДО - «Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)»: журнал. 2025. № 9(55) 2025. С. 940-953 5. Beukelman D., Mirenda P. *Augmentative and Alternative Communication: Supporting Children and Adults with Complex Communication Needs.* – 2013. 6. Birdwhistell R. *Kinesics and Context: Essays on Body Motion Communication.* – 1970. 7. Edyburn D. *Assistive Technology and Students with Mild Disabilities.* – ERIC Digest, 2000. 8. Goffman E. *Stigma: Notes on the Management of Spoiled Identity.* – New York, 1963. 9. Hall E. T. *The Silent Language.* – New York, 1959. 10. Hehir T. *New Directions in Special Education: Eliminating Ableism in Policy and Practice.* – Harvard Education Press, 2005. 11. Light J. *Communication Competence for Individuals who use AAC.* – Augmentative and Alternative Communication Journal, 2003. 12. Mates B. T. *Assistive Technologies in the Library.* – American Library Association, 2011. 13. McCroskey J. C. *An Introduction to Communication in the Classroom.* – Routledge, 2016. 14. Mehrabian A. *Nonverbal Communication.* – Aldine Transaction, 1972. 15. Noddings N. *The Ethics of Care in Education.* – Harvard University Press, 2013. 16. UNESCO. *A Guide for Ensuring Inclusion and Equity in Education.* – Paris, 2017. 17. UNESCO. *Inclusive Education: Guidelines for Inclusion.* – Paris, 2005. 18. Von Tetzchner S. *Introduction to Augmentative and Alternative Communication.* – 2018.
Обсяг курсу	**32** години аудиторних занять. З них **16** годин лекцій, **16** годин практичних занять та **88** години самостійної роботи

Очікувані результати навчання	**Після вивчення дисципліни студенти повинні:** **Знати:** • основні поняття та принципи інклюзивної освіти; • особливості комунікації з дітьми з різними освітніми потребами; • види і моделі педагогічної комунікації; • бар'єри у спілкуванні та шляхи їх подолання; • сучасні інформаційно-комунікаційні та асистивні технології; • системи альтернативної та додаткової комунікації (ААС); • нормативно-правові акти, що регулюють інклюзивну освіту в Україні; • етичні та психологічні основи толерантного спілкування. **Уміти:** • організовувати ефективну комунікацію в інклюзивному класі; • застосовувати ІКТ та асистивні технології у навчальному процесі; • використовувати невербальні засоби спілкування; • добирати та впроваджувати системи ААС відповідно до потреб конкретних учнів; • будувати партнерські стосунки з батьками та колегами; • адаптувати навчальні матеріали для дітей з ООП; • аналізувати педагогічні ситуації та пропонувати шляхи вирішення комунікативних проблем. **Загальні компетентності (ЗК)** **ЗК 2.** Здатність генерувати нові ідеї (креативність). **ЗК 4.** Здатність працювати автономно. **Спеціальні (фахові) компетентності (СК)** **СК 3.** Здатність застосовувати інформаційно-комунікаційні технології та цифрові сервіси в організації освітнього та наукового процесів у сфері початкової освіти. **СК 4.** Здатність створювати та застосовувати інноваційні технології в навчанні освітніх галузей, визначених у Державному стандарті початкової освіти, в стандартних, нестандартних та невизначених ситуаціях. **СК-10.** Здатність до вирішення проблем, пов'язаних з соціальною адаптацією осіб з особливими освітніми потребами. **Програмні результати навчання** **ПРН-3.** Створювати інноваційне інформаційно-освітнє середовище початкової школи, адаптувати його до різних умов реалізації освітнього процесу. **ПРН-8.** Вирішувати проблеми, пов'язані з соціальною адаптацією осіб з особливими освітніми

	потребами.
Ключові слова	Інклюзивна освіта; комунікація; педагогічна взаємодія; невербальне спілкування; альтернативна та додаткова комунікація (ААС); асистивні технології; інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ); бар'єри комунікації; толерантність; емпатія; педагогічна етика; командна робота; співпраця з батьками; психологічна підтримка; інклюзивне середовище; соціалізація; освітні потреби; адаптація; моделі взаємодії.
Формат курсу	Очний
теми	**Подаються у таблиці «схема курсу»**
Підсумковий контроль, форма	залік
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з дисциплін «Педагогіка», «Загальна та вікова психологія», «Основи інклюзивної педагогіки», «Асистування в інклюзивному середовищі».
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Лекція, практичні заняття, бесіда, інтерактивні методи (робота в малих групах, мозковий штурм), виконання індивідуальних завдань.
Необхідні обладнання	Мультимедійний проектор.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за таким співвідношенням: • практично-семінарські/самостійні: 70% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 70 (практично-семінарські заняття передбачають виконання системи завдань. Кількість балів, що виставляється за семінарське заняття, враховує: відповіді студентів на проблемні питання за змістом теми; обговорення запитань для роздумів, дискусій, уміння використовувати знання під час розв'язання педагогічних задач; Передбачено виконання МКР. • залік – на залік передбачене окреме практичне завдання, яке дасть можливість студентам

	продемонструвати знання з даного предмету. Максимальна кількість балів 30. Підсумкова максимальна кількість балів 100 **Кожне практичне заняття** оцінюється максимально 3-ма балами: 3 – відповідь повна, обґрунтована та аргументована, студент(ка) вільно використовує понятійно-категоріальний апарат у межах поставлених питань, послідовно та логічно викладає матеріал, використовує до підготовки як основну, так і додаткову літературу, представляє самостійні змістовні судження та висновки; 2 – студент(ка) відтворює загальні положення, не достатньо володіє навчальним матеріалом, допускає помилки при визначенні понять, категорій у межах програмового матеріалу, не послідовно здійснює аналіз матеріалу за допомогою необхідної літератури. 1 – студент(ка) відтворює загальні положення, погано володіє понятійно-категоріальним апаратом; відсутня логіка викладу матеріалу; загалом пасивна участь студента в семінарському занятті. 0 – студент(ка) не знає програмного матеріалу, не вміє обґрунтувати основні положення теми, не вміє конкретизувати теоретичне знання. **На практичних заняттях** студенти представляють розроблені практичні завдання, моделювання ситуацій.. Виконання кожної практичної роботи оцінюється двома балами. Враховується правильність оформлення, доцільність вибору та використання методів, прийомів та допоміжних засобів навчання. **Оцінювання модульної контрольної роботи** Модульна контрольна робота складаються з тестових завдань множинного вибору, які поглиблюють теоретичні знання і вимагають чіткого і глибокого розуміння програмного матеріалу. Максимальна кількість балів: МКР №1-10 балів. Кожна правильна відповідь – 1 бал, неправильна відповідь – 0 балів. **Для самостійної роботи студентам** пропонується підготувати матеріал з додаткових джерел з тем, які не розглядалися, або розглядалися не в повній мірі – 24 бали. **Залік** проводиться офлайн в усному форматі, у призначений час. Студенти представляють наперед підготовленні завдання. Максимальна кількість балів – 30. Виставлена на заліку кількість балів додається до кількості балів, набраних упродовж семестру, і на підставі отриманої суми балів виставляється підсумкова оцінка. **Результати навчання, здобуті у неформальній та інформальній освіті,** зараховуються відповідно до «Порядку визнання у Львівському національному університеті імені Івана Франка результатів навчання,здобутих у неформальній та інформальній освіті» (https://lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/05/Nova-redaktsiia-polozhennia-pro-neformalnu-ta-informalnu-osvitu.pdf) Оцінюються результати відповідною кількістю балів, яку визначено для конкретної теми чи

	змістового модуля дисципліни. **Академічна доброчесність:** Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. **Використання технологій штучного інтелекту (ШІ).** Використання технологій штучного інтелекту під час підготовки до навчальних занять, виконання завдань самостійної роботи допускається лише як допоміжний інструмент із обов'язковим зазначенням факту такого використання. Представлення згенерованого тексту, чи результатів як власних, без належного посилання, вважається порушенням академічної доброчесності. Завдання, виконані тільки із застосуванням ШІ, оцінюються 0 балів. **Відвідання занять** є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі практичні заняття курсу. **Література.** Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих. **Політика виставлення балів.** Семестрова підсумкова оцінка визначається як сума балів з усіх запланованих видів навчальної роботи. Засвоєння здобувачами вищої освіти змісту курсу перевіряється через такі форми оцінювання: поточне усне опитування (фронтальне/індивідуальне), модульний контроль, формувальне оцінювання, аналіз наукових текстів (усний та письмовий), укладання термінологічного словника, оцінювання завдань самостійної роботи. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.
Питання до модульної контрольної роботи	1. Що означає термін «інклюзивна освіта»? 2. Який закон України визначає правові засади інклюзивної освіти? 3. Хто є учасниками інклюзивного освітнього процесу? 4. Яка основна мета інклюзивної освіти? 5. Що розуміють під «особливими освітніми потребами»? 6. Які основні функції педагогічного спілкування? 7. Що відноситься до вербальної комунікації? 8. Який приклад належить до невербальної комунікації? 9. Що таке «бар'єр комунікації»? 10. Який із перелічених бар'єрів вважається психологічним? 11. Що таке педагогічна етика?

	12. Який принцип є ключовим у спілкуванні з дитиною з ООП? 13. Який термін описує здатність розуміти почуття іншої людини? 14. Що таке толерантність у педагогічному спілкуванні? 15. Яке з висловлювань є прикладом некоректної комунікації в інклюзивному класі? 16. Хто координує взаємодію в інклюзивному класі? 17. Яка роль асистента вчителя? 18. Які учасники входять до команди психолого-педагогічного супроводу? 19. Яка форма комунікації є основною у роботі з батьками учнів? 20. Що є ключем до ефективної командної взаємодії? 21. Що означає термін «асистивні технології»? 22. Який пристрій допомагає людям з порушеннями зору? 23. Яке програмне забезпечення використовується для перетворення тексту у мову? 24. Який інструмент може використовуватися дитиною з аутизмом для комунікації? 25. Який онлайн-ресурс найчастіше застосовують для інтерактивних занять? 26. Що означає абревіатура ААС? 27. Яка система відноситься до альтернативної комунікації? 28. Який метод ААС базується на використанні карток із зображеннями? 29. Яка система комунікації застосовується для невербальних дітей? 30. Чим відрізняється додаткова комунікація від альтернативної? 31. Який бар’єр виникає через упередження та стереотипи? 32. Прикладом фізичного бар’єру є: 33. Прикладом соціального бар’єру є: 34. Який спосіб є найбільш ефективним для подолання мовних бар’єрів? 35. Що може допомогти зменшити психологічні бар’єри у спілкуванні? 36. Що таке емпатія у педагогічній діяльності? 37. Який метод сприяє розвитку соціальних навичок у дітей з ООП? 38. Що означає поняття «емоційний інтелект» учителя? 39. Який прийом допомагає встановити довіру між учителем та учнем? 40. Чому важливо розвивати емоційно-ціннісну сферу у класі? 41. Яка стратегія ефективна у спілкуванні з батьками дітей з ООП? 42. Який приклад належить до активного слухання? 43. Чому важливо використовувати просту та зрозумілу мову у роботі з дітьми? 44. Який невербальний сигнал сприяє позитивному сприйняттю вчителя?

	45. Що допомагає створити дружню атмосферу у класі? 46. Яка головна мета дисципліни «Технології комунікації в інклюзивному середовищі»? 47. Які компетентності розвиває вивчення курсу? 48. Чим відрізняється інклюзивна освіта від інтегрованої? 49. Який сучасний виклик стоїть перед учителем інклюзивного класу? 50. Який головний результат ефективної комунікації в інклюзивному середовищі?
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу

Схема курсу

Т	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)	Література. Ресурси в Internet	Завдання, год	Термін виконання
1	**<u>Зм 1.</u>** **Тема 1.**	***Лекція 1*** 1. Поняття інклюзії та	1. Закон України «Про освіту» (2017).	***План практичної роботи (2 год.)***	*1-й тиждень*

	Сутність і принципи інклюзивної освіти.	інклюзивного середовища. 2. Законодавча база інклюзивної освіти в Україні. 3. Роль комунікації у створенні інклюзивного простору. 4. Приклади успішних інклюзивних практик. ***Практичне заняття ПЗ 1.*** **Аналіз комунікативних ситуацій у класі (кейси).**	2. Колупаєва А. А. *Інклюзивна освіта: реалії та перспективи.* – Київ: Логос, 2019. 3. Таранченко О. М. *Основи інклюзивної педагогіки.* – Київ: Видавничий Дім «Слово», 2020. 4. UNESCO. *Inclusive Education: Guidelines for Inclusion.* – Paris, 2005.	1. Обговорення теоретичних питань за змістом лекції. 2. Аналіз комунікативних ситуацій 3. Підготовка власних ситуацій. ***Самостійна робота 1 (10 год.)*** **1. Аналіз основних понять інклюзивної освіти.** Опрацювати літературу й скласти глосарій із 15 ключових термінів (інклюзія, бар'єри, адаптація, доступність тощо). **2. Законодавча база інклюзивної освіти в Україні.** Підготувати аналітичну довідку (1–2 сторінки) про основні нормативні документи: Закон «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», постанови МОН.	*семестру*
2	**Тема 2. Комунікація як педагогічне явище**	***Лекція 2.*** 1. Види педагогічної комунікації. 2. Бар'єри у спілкуванні та шляхи їх подолання. 3. Вербальні й невербальні засоби взаємодії.	1. Макаренко А. С. *Книга для батьків.* – Київ, 2004. 2. Сухомлинський В. О. *Сто порад учителеві.* – Київ: Радянська школа, 1980. 3. McCroskey J. C. *An Introduction to Communication in the Classroom.* – Routledge, 2016.	***План практичної роботи (2 год.)*** 1. Обговорення теоретичних питань за змістом лекції. 2. Аналіз індивідуальних маршрутів комунікації для дітей з ООП. 3. Розробка і презентація різних засобів взаємодії.	*3-й тиждень*

		4. Психологічні аспекти комунікації з дітьми з особливими освітніми потребами. ***Практичне заняття ПЗ 2.*** **Розробка індивідуального маршруту комунікації для дитини з ООП.**		***Самостійна робота 2 (10 год)*** **1. Педагогічна комунікація як фактор успішного навчання.** Написати есе «Моя комунікативна культура як учителя: сильні сторони та зони росту». **2. Невербальна комунікація у педагогічній взаємодії.** Проаналізувати 3 відеоуроки (на вибір) і визначити приклади ефективного/неефективного невербального спілкування.	
3	**<u>Тема 3</u>. Міжособистісна комунікація в інклюзивному середовищі** .	***Лекція 3.*** 1. Особливості взаємодії педагогів, учнів і батьків. 2. Формування довіри та емпатії. 3. Етичні норми спілкування. 4. Приклади реальних комунікативних ситуацій. ***Практиче заняття ПЗ 3.*** **Розробка стратегії командної взаємодії між**	1. Бех І. Д. *Виховання особистості: комунікативний аспект.* – Київ: Либідь, 2008. 2. Карамушка Л. М. *Психологія управління.* – Київ, 2005. 3. Goffman E. *Stigma: Notes on the Management of Spoiled Identity.* – New York, 1963. 4. Hall E. T. *The Silent Language.* – New York, 1959.	***План практичної роботи (2 год.)*** 1. Обговорення теоретичних питань за змістом лекції 2. Аналіз комунікативних ситуацій 3. Розробка та презентація стратегіх командних взаємодій. ***Самостійна робота 3 (11 год)*** **1. Бар'єри комунікації в інклюзивному середовищі.** Скласти таблицю: *тип бар'єру – приклад – шлях подолання*.	*5- й тиждень*

		педагогами.		**2. Модель міжособистісної взаємодії «учитель – учень – батьки».** Описати приклад комунікативної ситуації з власного досвіду або змодельованої (1 сторінка сценарію + 1 сторінка аналізу).	
4	**<u>Тема 4.</u> Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) в інклюзивній освіті**	***Лекція 4*** 1. Значення ІКТ у навчанні дітей з ООП. 2. Огляд цифрових інструментів (Zoom, ClassDojo, Padlet тощо). 3. Адаптація навчальних матеріалів. 4. Онлайн-комунікація та підтримка. ***Практичне заняття ПЗ 4.*** **Створення адаптованих дидактичних матеріалів за допомогою ІКТ.**	1. Голуб Н. Б. *Педагогічна риторика.* – Київ: ВЦ «Академія», 2012. 2. Birdwhistell R. *Kinesics and Context: Essays on Body Motion Communication.* – 1970. 3. Mehrabian A. *Nonverbal Communication.* – Aldine Transaction, 1972.	***План практичної роботи (2 год.)*** 1. Обговорення теоретичних питань за змістом лекції. 2. Аналіз цифрових інструментів з точки зору полегшення комунікації. 3. Розроблення і презентація адаптованих навчальних інструментів. ***Самостійна робота 4 (11 год)*** **1. Використання ІКТ у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами.** Підібрати 3 онлайн-інструменти (наприклад, ClassDojo, Wordwall, Padlet) і описати, як їх можна адаптувати для дитини з порушеннями слуху / зору / РАС. **2. Асистивні технології у навчанні.**	*7-й тиждень*

				Підготувати міні-презентацію (5–6 слайдів) про один конкретний засіб (екранний диктор, адаптована клавіатура, Tobii тощо).	
5	**<u>Тема 5.</u>** **Асистивні технології у навчанні**	***Лекція 5*** 1. Поняття асистивних технологій. 2. Технічні засоби підтримки учнів з порушеннями зору, слуху, моторики. 3. Програмні рішення: екранні диктори, синтезатори мовлення тощо. 4. Приклади впровадження в українських школах. ***Практичне заняття ПЗ 5.*****Використання технічних засобів підтримки дітей з ООП.**	1. Ільченко О. І. *Інформаційно-комунікаційні технології в освіті.* – Київ: Педагогічна думка, 2016. 2. Колупаєва А., Найда Ю. *Інклюзивна освіта в Україні: здобутки, проблеми та перспективи.* – Київ, 2018. 3. Проект ЄС *Inclusive Education Teacher's Guide.* – Brussels, 2017. 4. Hehir T. *New Directions in Special Education: Eliminating Ableism in Policy and Practice.* – Harvard Education Press, 2005.	***План практичної роботи (2 год.)*** 1. Обговорення теоретичних питань за змістом лекції. 2. Аналіз технічних засобів підтримки учнів 3. Розробка та презентація ситуцій використання різних засобів підтримки учнів з ООП. ***Самостійна робота 5 (11 год)*** **1. Етика і толерантність у педагогічному спілкуванні.** Підготувати короткий конспект з прикладами висловів, які сприяють або шкодять інклюзивній атмосфері. **2. Альтернативна та додаткова комунікація (AAC).** Скласти порівняльну таблицю систем PECS, Boardmaker, Makaton тощо.	*9-й тиждень*
6	**<u>Тема 6.</u>** **Командна**	***Лекція 6*** 1. Модель командного	1. Бондар В. І. *Інклюзивна освіта: організаційно-педагогічні засади.* – Київ:	***План практичної роботи (2 год.)***	*11-й тиждень*

	взаємодія фахівців в інклюзивній школі	підходу. 2. Роль учителя, асистента, психолога, логопеда. 3. Комунікативна культура педагогічної команди. 4. Конфліктні ситуації та шляхи їх вирішення. ***Практичне заняття ПЗ 6.*** **Ефективна взаємодія фахівців**	Педагогічна думка, 2019. 2. Alper S., Raharinirina S. *Assistive Technology for Individuals with Disabilities: A Review and Synthesis of the Literature.* – Journal of Special Education Technology, 2006. 3. Edyburn D. *Assistive Technology and Students with Mild Disabilities.* – ERIC Digest, 2000. 4. Mates B. T. *Assistive Technologies in the Library.* – American Library Association, 2011.	1. Обговорення теоретичних питань за змістом лекції. 2. Аналіз кейсів командних взаємодій. 3. Розробка і презентація кейсів командних взаємодій ***Самостійна робота 6 (11 год)*** **1. Командна робота в інклюзивному середовищі.** Скласти «карту взаємодії» педагогічної команди: хто і за що відповідає, як відбувається комунікація між фахівцями. **2. Психологічна підтримка педагога в інклюзивному просторі.** Розробити особистий «план емоційного добробуту» (методи саморегуляції, способи зниження стресу).	
7	**<u>Тема 7.</u>** **Соціально-емоційна компетентність педагога**	***Лекція 7*** 1. Емоційний інтелект у педагогічній діяльності. 2. Саморегуляція та управління стресом. 3. Розвиток емпатії й толерантності. 4. Практичні стратегії підтримки учнів.	1. Кравченко С. *Особливості використання альтернативної комунікації у дітей з РАС.* – Науковий часопис НПУ ім. М. Драгоманова, 2019. 2. Beukelman D., Mirenda P. *Augmentative and Alternative Communication: Supporting Children and Adults with Complex Communication Needs.* – 2013. 3. Von Tetzchner S. *Introduction to Augmentative*	***План практичної роботи (2 год.)*** 1. Обговорення теоретичних питань за змістом лекції. 2. Аналіз педагогічних ситуацій 3. Розробка і презентація педагогічних ситуцій по саморегуляції та	13-*й тиждень*

		Практичне заняття ПЗ 7. **Оцінювання комунікативної компетентності педагога.**	*and Alternative Communication.* – 2018. 4. Light J. *Communication Competence for Individuals who use AAC.* – Augmentative and Alternative Communication Journal, 2003.	управління стресом. ***Самостійна робота 7 (11 год)*** **1. Психологічна підтримка педагога в інклюзивному просторі.** Розробити особистий «план емоційного добробуту» (методи саморегуляції, способи зниження стресу). **2. Формування емпатії та соціально-емоційних компетентностей.** Підготувати вправу або міні-гру для учнів, яка сприяє розвитку емпатії в класі.	
8	**<u>Тема 8.</u> Етичні та культурні аспекти комунікації в інклюзивній освіті**	***Лекція 8*** 1. Толерантність і повага до різноманітності. 2. Культурна чутливість у навчальному процесі. 3. Мова інклюзії: як уникати дискримінаційних висловів. 4. Формування культури взаємоповаги. ***Практичне заняття*** **ПЗ 8. Аналіз етичних**	1. Бех І. Д. *Виховання особистості: гуманістична парадигма.* – Київ: Либідь, 2011. 2. Савчин М. В. *Психологія духовного розвитку особистості.* – Дрогобич, 2010. 3. Noddings N. *The Ethics of Care in Education.* – Harvard University Press, 2013. 4. UNESCO. *A Guide for Ensuring Inclusion and Equity in Education.* – Paris, 2017.	***План практичної роботи (2 год)*** 1. Обговорення теоретичних питань за змістом лекції 2. Розробка, презентація, та аналіз занять 3. Презентація підбірки граматичних вправ ***Самостійна робота 8 (6 год)*** **1. Створення інклюзивного інформаційного простору класу.** Розробити макет або план куточка «Інклюзія – це ми»	*15-й тиждень*

		дилем у роботі з дітьми з ООП.		з візуальними матеріалами, символами, QR-кодами на ресурси тощо. **2. Рефлексія: «Моя роль у формуванні інклюзивного середовища».**	